PIERWSZA ŁAWKA · 40 ZADAŃ DO LEKTURY · EGZAMIN ÓSMOKLASISTY 2027 · JĘZYK POLSKI · KLASA 8

Świtezianka – 40 zadań typu egzaminacyjnego z kluczem (egzamin ósmoklasisty 2027)

40 zadań w formule CKE do lektury obowiązkowej: fabuła i bohaterowie, gatunek, język, problematyka, konteksty, karta „jak na egzaminie” z argumentacją i planem wypracowania. Ramka „W pigułce”, klucz z zasadami oceniania.

Karta	Temat	Zadania
1	**Fabuła i bohaterowie** Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII	7 zad. 9 pkt
2	**Gatunek i kompozycja** Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII	7 zad. 9 pkt
3	**Język, styl i fragment tekstu** Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII	7 zad. 11 pkt
4	**Problematyka i wartości** Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII	6 zad. 8 pkt
5	**Konteksty i porównania** Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII	6 zad. 8 pkt
6	**Jak na egzaminie – zadania mieszane** Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII	7 zad. 10 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Materiał zawiera **40 zadań typu egzaminacyjnego** do jednej lektury obowiązkowej w sześciu kartach: fabuła i bohaterowie, gatunek i kompozycja, język i fragment tekstu, problematyka i wartości, konteksty i porównania oraz karta mieszana „jak na egzaminie”.
- Pierwsza karta zaczyna się od ramki **„W pigułce”** (o czym to jest, problematyka, bohaterowie, motywy, konteksty) – można od niej zacząć powtórkę.
- Formuły poleceń i punktacja są takie jak w arkuszach CKE (egzamin 10 maja 2027 r.). Od 2027 r. zadania mogą sprawdzać znajomość całych lektur także z klas IV–VI. Błąd rzeczowy dotyczący lektury oznacza 0 pkt za zadanie.
- Klucz na końcu zawiera zasady oceniania, przykładowe odpowiedzi i numer z brzmieniem wymagania z podstawy programowej.
- Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania i drukować karty osobno – np. jako kartkówkę albo pracę domową.

Materiał oryginalny przygotowany zgodnie z wymaganiami egzaminacyjnymi na rok 2027 (informator CKE o egzaminie ósmoklasisty z języka polskiego od roku szkolnego 2024/2025, lista lektur obowiązkowych; podstawa programowa 2017 w brzmieniu z 2024 r., Dz.U. 2024 poz. 996). Nie zawiera zadań z arkuszy CKE. Cytaty wyłącznie z utworów w domenie publicznej (wolnelektury.pl). Pisownia według zasad od 1.01.2026. Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Fabuła i bohaterowie

Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 9 pkt

W pigułce

- **O czym to jest.** Młody strzelec co noc spotyka nad jeziorem Świteź tajemniczą dziewczynę i przysięga jej wierność. Gdy dziewczyna odchodzi, z wody wyłania się piękna świtezianka i kusi go. Strzelec łamie przysięgę i biegnie za nią – wtedy okazuje się, że to ta sama dziewczyna. Za zdradę spotyka go surowa kara.
- **Problematyka:** wierność danemu słowu i kara za krzywoprzysięstwo; miłość wystawiona na próbę; pokusa i słabość człowieka; przyroda jako świadek i sędzia ludzkich czynów; tajemnica i świat nadprzyrodzony.
- **Bohaterowie**

Postać	Kim jest, jaki jest
Strzelec	Młody myśliwy z pobliskiego boru; zakochany, ale niestały – łatwo składa przysięgę i równie łatwo ją łamie.
Dziewczyna (świtezianka)	Tajemnicza istota z jeziora; najpierw nie mówi, kim jest, potem sprawdza wierność strzelca i wymierza karę.
Narrator	Obserwator, który nie zna bohaterów: „Kto jest dziewczyna? ja nie wiem”.

- **Motywy**

Motyw	Jak występuje w lekturze
Przysięga i kara	Strzelec klnie się „przy świętym księżyca blasku”; za złamanie słowa ma cierpieć tysiąc lat.
Natura jako świadek	Modrzew, pod którym para się spotyka, nazwany jest „świadomem drzewem”.
Pokusa	Piękna postać z wody namawia strzelca do zabawy w jeziorze.
Fantastyka ludowa	Nimfa jeziora, cudowne przemiany, kara po śmierci.

- **Konteksty:** Ballada pochodzi ze zbioru *Ballady i romanse* (Wilno 1822), który uważa się za początek polskiego romantyzmu. Świteź to jezioro koło Nowogródka (dziś na Białorusi), w okolicach, z których pochodził Mickiewicz; ballada korzysta z ludowych podań o nimfach wodnych. Romantycy cenili wiarę ludu w świat nadprzyrodzony i ludową moralność: zło musi zostać ukarane.

Jak wykorzystać w wypracowaniu

Przykład 1. Temat: Czy dotrzymywanie słowa jest ważne? Napisz rozprawkę.
Argument: złamanie obietnicy niszczy zaufanie i przynosi krzywdę. Przykład: strzelec przysięgał dziewczynie wierność, ale gdy zobaczył piękną postać z jeziora, „Przysięgą pogardził świętą" – za karę jego dusza ma przez tysiąc lat jęczeć pod modrzewiem.

Przykład 2. Temat: Napisz opowiadanie o próbie, która pokazała prawdziwy charakter bohatera.
Wykorzystaj jako wzór sytuację ze *Świtezianki*: dziewczyna, zmieniwszy postać, sprawdza, czy strzelec dotrzyma słowa, a próba ujawnia jego niestałość.

Zadania

1 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
Na początku ballady młodzi spacerują brzegiem jeziora i ___ / 1 pkt

A. dziewczyna daje chłopcu maliny z kosza, a on jej kwiatki do wianka.

B. chłopiec daje dziewczynie upolowaną zwierzynę.

C. dziewczyna śpiewa chłopcu pieśń o jeziorze.

D. chłopiec łowi ryby, a dziewczyna zbiera zioła.

2 **Dopasuj do każdej wypowiedzi osobę, która ją wypowiada. Wpisz odpowiednią literę.**
___ / 2 pkt

1. „Powiedz mi piękna, luba dziewczyno, / Na co nam te tajemnice"	a) narrator
2. „Stój, stój, (…) hardy młokosie, / Pomnę, co ojciec rzekł stary"	b) piękność wyłaniająca się z jeziora, zanim strzelec ją rozpozna
3. „Chłopcze mój piękny, chłopcze mój młody"	c) strzelec
4. „Któż jest młodzieniec? Strzelcem był w borze"	d) dziewczyna w pierwszej rozmowie ze strzelcem, zanim złoży on przysięgę

1 ____ 2 ____ 3 ____ 4 ____

3 **Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących ballady. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.**
___ / 1 pkt

1. Strzelec obiecuje dziewczynie, że w jego chatce nie zabraknie owoców, mleka i zwierzyny.	P	F
2. Dziewczyna od razu zgadza się zamieszkać ze strzelcem.	P	F

4 **Ustal kolejność zdarzeń z ballady. Wpisz numery od 1 do 4.** ___ / 1 pkt

_____ Strzelec próbuje dogonić odchodzącą dziewczynę, ale nie nadąża.

_____ Strzelec skarży się, że minęło lato, a on wciąż musi czekać na dziewczynę nad jeziorem.

_____ Wracając samotnie dziką drogą, strzelec słyszy tylko szelest zwiędłej gałązki pod nogą.

_____ Strzelec chwyta w dłoń piasek i przysięga przy blasku księżyca.

5 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
Gdy piękna postać z jeziora zaczyna się zbliżać, strzelec najpierw ___ / 1 pkt

A. chwyta za strzelbę.

B. przypomina jej o swojej dziewczynie.

C. ucieka do lasu.

D. skromnie patrzy w ziemię.

6 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
Postać z jeziora mówi strzelcowi o jego dziewczynie, że jest ___ / 1 pkt

A. wierną narzeczoną, która czeka na niego w domu.

B. dziką wietrznicą, która tylko zawraca mu głowę i może się z niego śmieje.

C. córką leśniczego z sąsiedniej wsi.

D. złą czarownicą, której trzeba unikać.

7 **W ostatnich strofach narrator mówi, co nad jeziorem dzieje się „dotąd”, czyli do dziś. Podaj dwa szczegóły z tego opisu – inne niż to, co spotyka duszę strzelca.** ___ / 2 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

Język, styl i fragment tekstu

Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII

KARTA 3/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 11 pkt

Przypomnij sobie

- **Środki stylistyczne z klas IV–VI**: epitet, porównanie, przenośnia, uosobienie, ożywienie, apostrofa, pytanie retoryczne, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, wyrazy dźwiękonaśladowcze – rozpoznając środek, zawsze określ jego funkcję.
- **Porównanie** zestawia dwie rzeczy za pomocą wyrazów jak, jako, niby; **przenośnia** to połączenie wyrazów o znaczeniu innym niż dosłowne.
- **Uosobienie** nadaje zjawisku przyrody lub przedmiotowi cechy i zachowania ludzkie, a **ożywienie** – cechy istot żywych (np. zwierząt).
- **Archaizm** – dawna forma wyrazu, np. „przyścia” zamiast ‘przyjścia’.

Zadania

1 Przeczytaj fragment ballady i wykonaj zadania. ___ / 4 pkt

Adam Mickiewicz, *Świtezianka* (fragment)

Idzie nad wodą, błędny krok niesie,
Błędnemi strzela oczyma:
Wtem wiatr zaszumiał po gęstym lesie,
Woda się burzy i wzdyma.

Burzy się, wzdyma, pękają tonie,
O niesłychane zjawiska!
Ponad srebrzyste Świtezi błonie
Dziewicza piękność wytryska.

Jej twarz, jak róży bladej zawoje,
Skropione jutrzenki łezką:
Jako mgła lekka, tak lekkie stroje
Obwiały postać niebieską.

Adam Mickiewicz, *Świtezianka* (fragment), tekst według wydania Wolnych Lektur (wolnelektury.pl), domena publiczna. [53 wyrazy]

tonie – głębiny wodne; błonie – tu: gładka powierzchnia wody; zawoje – zwinięte płatki; jutrzenka – świt.

PIERWSZA ŁAWKA

Jak na egzaminie – zadania mieszane

Świtezianka – Adam Mickiewicz · kl. VII–VIII

KARTA 6/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 10 pkt

1 **Oceń prawdziwość stwierdzeń dotyczących ballady. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.** ___ / 1 pkt

1. Po przysiędze strzelca dziewczyna wkłada na głowę wieniec i odchodzi.	P	F
2. Na końcu dziewczyna również zostaje ukarana i jęczy pod modrzewiem.	P	F

2 **Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.**
W wersach „Na zgubę oślep bieży w głębinie, / Nową zwabiony ponętą" wyraz „ponęta" znaczy ___ / 1 pkt

A. nagroda za wierność.
B. kara.
C. przynęta, pokusa.
D. ostrzeżenie.

3 **Sformułuj tezę do tematu wypracowania: *Czy pozory mogą zwieść człowieka?* Teza ma pozwolić na odwołanie się do *Świtezianki*.** ___ / 1 pkt

4 **Do tezy *Kto nie panuje nad swoimi pragnieniami, sam sprowadza na siebie nieszczęście* sformułuj argument i zilustruj go przykładem ze *Świtezianki*.** ___ / 2 pkt

5 **Napisz akapit argumentacyjny (4–6 zdań) do tematu *Czy kara zawsze powinna być surowa?* Odwołaj się do *Świtezianki*.** ___ / 2 pkt

Podgląd • Pierwsza Ławka

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Świtezianka – 40 zadań typu egzaminacyjnego z kluczem (egzamin ósmoklasisty 2027)

Podgląd pokazał 7 z 23 stron. Pełna wersja: 23 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- 40 zadań typu egzaminacyjnego do lektury obowiązkowej „Świtezianka” – w formule egzaminu ósmoklasisty 2027, z kluczem i zasadami oceniania.
- Sześć kart: fabuła i bohaterowie (z ramką „W pigułce”), gatunek i kompozycja, język i fragment tekstu, problematyka i wartości, konteksty i porównania z innymi lekturami, karta „ja
- Zadania prawda/fałsz, wyboru, dopasowania, kolejności zdarzeń i otwarte – także argument do tezy, teza i plan wypracowania.
- Przy każdym zadaniu numer wymagania z podstawy programowej.
- Gotowe na powtórkę przed egzaminem, kartkówkę z lektury albo pracę domową – każdą kartę można wydrukować osobno.
- PDF do druku (23 stron) i DOCX do edycji (czarno-biały, gotowy do kserowania).
- Treść oryginalna; cytaty tylko z utworów w domenie publicznej.
- Pisownia według zasad od 1 stycznia 2026 r.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/egzamin-osmoklasisty-2027-switezianka-40-zadan